PIERWSZA ŁAWKA · GODZINA WYCHOWAWCZA
I AKCJA · KLASY VII–VIII

Pokolenia na wymianę

Dzień Babci i Dziadka w klasach VII–VIII: scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) o stereotypach dotyczących starości, o tym, czego pokolenia mogą się od siebie nauczyć, i o oszustwach „na wnuczka” i „na policjanta”. Akcja „Senior w sieci” – uczniowie uczą seniorów bezpiecznego korzystania z telefonu, historia rodzinna na tle historii Polski, quiz oraz karty pracy z kluczem.

60+ / 13+

pokolenia razem

Co jest w materiale

1	**Scenariusz zajęć „Pokolenia na wymianę”** 45 minut: stereotyp czy fakt, co wiedzą starsi, a co my, oszustwa „na wnuczka”, historia rodzinna a historia Polski.	45 min
2	**Akcja „Senior w sieci” i quiz** Warsztat w szkole: uczniowie uczą seniorów telefonu i ostrzegają przed oszustwami; seniorzy uczą uczniów swoich umiejętności. Quiz bez punktów.	2–3 tyg.
3	**Karty pracy** „Stereotyp czy fakt?”, „Nie daj się oszukać”, „Moja historia, nasza historia” – z kluczem.	3 karty
4	**Materiały do druku** Ściągawka dla seniora, karta planu warsztatu, plansza quizu.	3 strony

Dzień Babci i Dziadka – co warto wiedzieć

Dzień Babci obchodzimy w Polsce **21 stycznia**, a **Dzień Dziadka** – **22 stycznia**. To święta stosunkowo młode. Pomysł pojawił się w połowie lat 60. XX wieku: w 1964 r. o święcie babć pisał tygodnik „Kobieta i Życie", a od połowy lat 60. popularyzował je poznański „Express Poznański". Często powtarza się, że „pierwszą babcią" była aktorka Mieczysława Ćwiklińska, która w 1964 r. obchodziła 85. urodziny i dostała tort z napisem „Dla Babci" – relacje prasowe różnią się jednak w szczegółach, dlatego traktujmy to jako anegdotę, a nie pewny początek święta (źródła różnią się też co do gazety i roku). Dzień Dziadka dołączył później.

Starsze osoby mają też święto międzynarodowe: **1 października** – Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1990 r.

W 2027 r. 21 stycznia to czwartek, a 22 stycznia – piątek. Uwaga: ferie zimowe 18–31 stycznia 2027 r. mają województwa: dolnośląskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie i śląskie. Szkoły z tych województw mogą zorganizować zajęcia przed feriami (np. 14–15 stycznia) albo po powrocie (1–2 lutego), z życzeniami „na spóźniony Dzień Babci i Dziadka". Pozostałe województwa mają ferie w lutym.

Nie każdy ma dziadków. Babcie i dziadkowie bywają daleko, w konflikcie z rodziną albo już nie żyją. Dlatego w materiale mówimy o „bliskiej starszej osobie" – może nią być sąsiadka, ciocia, opiekun, trener, pani z biblioteki.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla ucznia), ściągawkę dla seniora (kilkanaście sztuk, najlepiej w A4 dużą czcionką) i kartę planu warsztatu (po jednej na zespół).
- Termin: 21–22 stycznia 2027 r. (czwartek, piątek). W województwach z feriami 18–31 stycznia – zajęcia przed feriami, a warsztat dla seniorów w lutym (dobrą okazją jest też 1 października – Międzynarodowy Dzień Osób Starszych).
- Warsztat „Senior w sieci" uzgodnij z dyrekcją i np. z klubem seniora, uniwersytetem trzeciego wieku albo ośrodkiem pomocy społecznej. Na warsztacie seniorzy pracują na własnych telefonach, uczniowie – na sprzęcie szkoły (uczniowie nie korzystają ze swoich telefonów w szkole).
- Uczniowie nie dotykają cudzych kont, haseł, aplikacji bankowych ani danych – pokazują i tłumaczą, a senior klika sam.
- Warsztat można skrócić do 45 minut i przeprowadzić w ramach godziny wychowawczej: zostaw powitanie, jedną naukę w parach (10–15 min), ściągawkę dla seniora i wspólne podsumowanie; zgoda rodziców i obecność nauczyciela obowiązują tak samo.

Zasady, które chronią uczniów

- **Bez nagród, punktów i rankingów.** Nie wybieramy „najpiękniejszej laurki" ani „najlepszego wywiadu". Doceniamy konkretnym słowem, np. „Twoja grupa zauważyła, że »starsi nie znają się na technologii« to stereotyp – ważna uwaga".
- **Prawo do „pas".** W każdej rundce można nic nie mówić. Nikt nie musi czytać na głos ani pokazywać swojej pracy.

- **Bliska starsza osoba.** Nikt nie musi mówić o swojej rodzinie. Laurkę, życzenia i pytania można przygotować dla babci, dziadka albo dla dowolnej bliskiej starszej osoby – także takiej, której już nie ma (wtedy laurka zostaje na pamiątkę). Nie pytamy: „Gdzie mieszkają twoi dziadkowie?", „Ilu masz dziadków?".
- **Żałoba i trudne sytuacje.** Dziecko może się wzruszyć albo posmutnieć. Pozwól mu odejść na chwilę z pracy, zaproponuj inną osobę, dla której zrobi laurkę, i porozmawiaj z nim po zajęciach. Wcześniej warto zapytać rodziców lub pedagoga, czy w klasie są dzieci w żałobie albo w pieczy zastępczej.
- **Bez zadań do wykonania poza szkołą.** Rozmowa z babcią czy dziadkiem to wyłącznie propozycja dla chętnych. Wszystko, co jest częścią zajęć, uczniowie robią w szkole – także rozmowę z gościem zaproszonym na lekcję.
- **Gdy uczeń powie o krzywdzie** albo trudnej sytuacji w rodzinie, wysłuchaj go po zajęciach i postępuj według szkolnych standardów ochrony małoletnich, we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym.
- **Historia rodzinna tylko dla chętnych.** Zadanie o historii rodzinnej można wykonać na przykładzie postaci zmyślonej albo znanej osoby. Nikt nie musi ujawniać losów swojej rodziny.

Goście i zdjęcia

- **Gość w klasie.** Seniora zapraszasz za zgodą dyrekcji, wcześniej uzgadniasz z nim temat i czas (ok. 20 minut). Gość nie musi być niczyim dziadkiem – może to być emerytowany nauczyciel, członek uniwersytetu trzeciego wieku albo klubu seniora. Ustal, czy gość zgadza się na zdjęcia.
- Fotografujemy ręce, laurki i plakaty albo ujęcia ogólne. Zdjęcia z twarzami szkoła publikuje tylko za zgodą rodziców uczniów oraz gości (art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych).
- Uczniowie nie robią zdjęć telefonami – od 1 września 2026 r. uczniowie szkół podstawowych nie korzystają z telefonów na terenie szkoły (wyjątki określa ustawa). Zdjęcia robi nauczyciel sprzętem szkoły.

Ocenianie

- Zajęć nie oceniamy stopniami. Karty sprawdzamy wspólnie.

PIERWSZA ŁAWKA

Oszustwa „na wnuczka” i „na policjanta”

Oszustwo „na wnuczka”: dzwoni ktoś, kto podaje się za wnuczka lub innego krewnego, mówi, że miał wypadek albo kłopoty, i prosi o pilne pieniądze, które odbierze „znajomy”. **„Na policjanta”**: dzwoni fałszywy policjant i mówi, że trzeba „zabezpieczyć” oszczędności. Wspólne cechy: pośpiech, emocje, prośba o tajemnicę, pieniądze przekazywane obcej osobie lub przelewem.

Co robić: rozłączyć się, samemu zadzwonić do krewnego na znany numer, zadzwonić na 112. Prawdziwa policja nigdy nie prosi o przekazanie pieniędzy. Te same zasady dotyczą SMS-ów z linkiem „dopłać do paczki” i wiadomości „mamo, zmieniłem numer”.

Historia rodzinna a historia Polski

Zaproponuj oś: lata 50.–60. (odbudowa, szkoła bez komputerów), 1980 (Solidarność), 1989 (wolne wybory częściowo), 2004 (wejście do Unii Europejskiej), dziś. Pytanie: **Co mogła przeżyć osoba urodzona w 1955 r.? A osoba urodzona w 2013 r.?** Uczniowie liczą wiek „bohatera” w danym roku – bez pytania o własnych krewnych.

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Dwie kolumny	• Rysuje dwie kolumny: „O starszych mówi się…” i „O nastolatkach mówi się…”. Prosi o skojarzenia.	• Podają stereotypy (można powiedzieć „pas”).
5–14 min	Stereotyp czy fakt?	• Omawia pojęcie stereotypu i ageizmu (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Stereotyp czy fakt?”.	• Rozwiązują zadanie 1 w parach. • Podają kontrprzykłady (np. seniorzy na uniwersytetach trzeciego wieku, maratończycy po 70.).
14–25 min	Nie daj się oszukać	• Opowiada, jak działa oszustwo „na wnuczka” (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Nie daj się oszukać”.	• W grupach rozwiązują zadania; wypisują sygnały ostrzegawcze. • Układają jedno zdanie, którym wytłumaczą to seniorowi.
25–35 min	Moja historia, nasza historia	• Prowadzi pracę z osią czasu (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Moja historia, nasza historia”.	• Na przykładzie zmyślonego bohatera łączą jego wiek z wydarzeniami. • Mówią, o co chcieliby zapytać świadka tych lat.
35–42 min	Planujemy wymianę	• Przedstawia akcję „Senior w sieci” i dzieli klasę na zespoły (powitanie, nauka telefonu, ostrzeżenia, „czego uczą nas seniorzy”).	• Wypełniają kartę planu warsztatu.
42–45 min	Podsumowanie	• Wraca do pytania z początku zajęć.	• Kończą zdanie na karteczce (bez podpisu): „Od starszych chcę się nauczyć…, a nauczyć ich mogę…”.

Moja historia, nasza historia

Imię ..... Klasa ..... Data .....

Pamiętaj: Historia Polski to także historia zwykłych ludzi. Możesz ją poznać, słuchając świadków – gdy chcą o niej mówić.

1 **Bohaterka urodziła się w 1955 r. Ile miała lat w danym roku? Wpisz numery wydarzeń do kolumn. 1. 1980 – powstaje Solidarność. 2. 1989 – częściowo wolne wybory do Sejmu. 3. 2004 – Polska wchodzi do Unii Europejskiej. 4. 1966 – Polska obchodzi tysiąclecie chrztu.**

1 2 3 4

Bohaterka miała mniej niż 30 lat	Bohaterka miała 30 lat lub więcej

2 **Ułóż 4 pytania do świadka jednego z tych wydarzeń (np. gościa klasy).**

- pytania otwarte
- o codzienne życie, nie o poglądy
- taktowne
- bez pytań o pieniądze i zdrowie

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Dzień Babci i Dziadka – scenariusz godziny wychowawczej „Pokolenia na wymianę”, akcja „Senior w sieci”, quiz i karty pracy, klasy 7–8

Podgląd pokazał 5 z 16 stron. Pełna wersja: 16 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) i historia rodzinna na tle historii Polski
- akcja „Senior w sieci” – uczniowie uczą seniorów bezpiecznego korzystania z telefonu (zasady bezpieczeństwa, wariant 45 minut), ściągawka dla seniora do druku
- quiz i karty pracy z kluczem, źródła (m.in. komunikaty Policji)

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/dzien-babci-i-dziadka-scenariusz-i-karty-pracy-klasy-7-8